

GARTNERSLÆGTEN KRISTENSEN

Af Oluf Kristensen, Ny Kastrupgaard

Som gartnerslægten Kristensens stamfader regnes *Mathias Kristensen*, der som ung gartner kom fra Fyn til Amager, hvor han grundlagde et stort gartneri. Sønnen, gartneriejer Oluf Kristensen, skrev i 1974 "Biografi af Mathias og Oline Kristensens slægt". Denne afhandling, der er på 48 sider, er af A. Pedersen efter aftale med forfatteren forkortet til optagelse i "Fra Kvangård til Humlekule". Original-eksemplaret findes i Havebrugshistorisk Selskabs bibliotek. Nogen supplerende bemærkninger, sat i parentes, skyldes A. Pedersen.

M. P. Kristensen Oline, Kristensen

I. Oversigt over slægten og noter om dens medlemmer

Slægten stammer fra Brylle vest for Odense og føres her tilbage til *Peder Kristensen*, der var bødker og drev et mindre landbrug. Han havde sønnen *Mathias Peter Kristensen*, f. 14-12-1853, d. 1-2-1923, i 1882 gift med *Oline Kristensen*, f. Olsen, f. 11-10-1858, d. 11-7-1952, datter af gårdejer Pitter Olsen, Sundbyøster. Se nærmere i afsnit II. De fik 12 børn, hvoraf 1 døde som spæd.

A. *Oline Kristensen*, kaldet Ina, f. 25-1-1883, d. 1970, gift med gartner *Erik Fløytrup*, hvis far var kæmner i Nyborg. Havde handelsgart-

neri på Amager Landevej. E. F. døde efter få års forløb af tb. Enken drev gartneriet videre under mit tilsyn, indtil det blev bortforpagtet og senere solgt til Poul Hansen, "Tagenshus". 2 børn.

1. *Erik Fløytrup*, (jun.) blev gartneruddannet i Danmark og USA. Startede som handelsgartner i Glostrup, hvor han bl.a. dyrkede roser i hus, var kendt for fine 'Roselandia'-roser. Dette gartneri er nu nedlagt. Købte i 1948 gården Kroglund på 9,5 ha i Reerstrup ved Kvistgård, hvor der er frugtplantage. E. F. blev gift 1) med *Ruth F. f. Hansen*, datter af gartner Poul Hansen, Kastrup, hun omkom ved en bilulykke, gift 2) med *Rigmor F.*, datter af proprietær H. C. Hansen på Brede Ladegård. Der er 3 døtre i første ægteskab, nr. 2 *Tove F.* er gift med gartner *Arne Andersen* i Bjæverskov. 1 datter i andet ægteskab.

2. *Ellen Margrethe Fløytrup*, kaldet Grethe, har i mange år drevet børnehjem.

B. *Petra Kristensen*, f. 9-6-1884, d. 1938. Blev forlovet med *Johs. Frøling*, der afgik ved døden, hvorefter hun blev diakonisse og senere til stor hjælp for sine forældre. Hun oprettede et legat under navnet "Mathias Kristensen og hustrus mindelegat" på 11.000 kr., senere øget til 80.000 kr. Oluf K. bestyrer legatet, og legatet har pligt til vedligeholdelse af familiegravstedet på Kastrup kirkegård.

C. *Anna Kristensen*, f. 2-1-1886, gift med gartner *Bergholt*, lærersøn fra Jylland. Deres gartneri gik ikke godt, og B. rejste til Amerika, hvorefter hans kone tog fat og oprettede grøntforretning på Amagerbrogade. Hun døde af den spanske syge. De havde en datter *Grethe*, der blev gift med gartner *Anders Thygesen*, Islemark v. København. I dette ægteskab 1 søn, der er lærer i Sorø.

D. *Peter Kristensen*, f. 14-3-1887. Uddannet som gartner og var elev på Beder Havebrugsskole. Derefter i Schweiz og Tyskland. Købte i 1912 gården Vigerslevvej 116 ved København. Blev gift med *Anna K., f. Rasmussen*. På ejendommen, der efterhånden blev på 5,5 ha, dyrkedes der grønsager og byggedes drivhuse og anlagdes en bænkeplads med ca. 1.500 vinduer. I 1930'erne begyndte udstykningen af jorden, og i 1937 var det hele bebygget, og ægteparret, der havde 1 søn og 1 datter flyttede ind i en villa. P. K. døde i 1976.

E. *Oluf Kristensen*, f. 11-11-1888. I 1916 gift 1) med *Inga K., f. Børsen*, datter af husejer Jens B., hun døde i 1939, og gift 2) med *Else K., f. Thaarup*, f. 7-7-1908, datter af sognepræst Th. Thaarup i Grove. I det første ægteskab var der 8 børn, deraf 7 nulevende, og i andet ægteskab 2 børn. Børnene omtales nedenfor, om Oluf Kristensen se afsnit III.

1. *Inger Marie Kristensen*, f. 16-7-1917, gift med grosserer *Erik Olsen*, der er 4 børn.

2. *Karen Kristensen*, f. 14-9-1918, gift med landmand, borgmester *Carl Peter Hovendal* i Østrup pr. Otterup, der er 4 sønner.

3. *Ellen Kristensen*, kaldet Lotte, f. 18-1-1920, gift med bankkasserer *Cyrl Hviid Nielsen*, de har 2 sønner.

4. *Einar Kristensen*, f. 20-9-1921, gift med *Anne Lise K.*, datter af Otto Kristensen, Kastrupgaard. Lærte gartneri hos Albert Lindgreen, Harald Rasmussen, Sv. Bruun, Statens Væksthusforsøg og på Beder Gartnerskole. Rejste til USA, hvor han arbejdede i 2 kendte orkidégartnerier. Kom hjem i 1948 og havde allerede da hjemsendt frøplanter af orkidéer, som han havde arbejdet med derovre, og som han har arbejdet videre med. Købte i 1951 en ejendom på 8 ha i Risby ved Ballerup og startede orkidégartneri og dyrkede endvidere julestjerner, campanula og saintpaulia. Har fra udstillinger hjembragt 3 guldmedaljer og dronningens ærespræmie. Der er 5 børn. Gartneriet blev i 1974 solgt til Vestskoven.

5. *Georg Kristensen*, f. 22-7-1923. Gift med *Tove Steenberg K.*, f. Christensen. G. K. lærte gartneri hos A. Knudsen, H. C. Koch og Poul Mose samt Sundquist i Göteborg og på Beder Gartnerskole. Arbejdstilladelse i USA, hvortil han rejste i 1948. I New York mødtes han med broderen Einar, og sammen arbejdede de i gartneriet "Rose Fair" på Long Island. Efter 4 års ophold i udlandet kom han hjem og købte i 1953 Kildegård i Brøndbyvester. Kildegård blev imidlertid solgt til industriformål og blev afhændet i 1960, hvorefter G. K. købte en gård i Høje Tåstrup, hvor han byggede drivhuse og dyrkede roser, hvorfor gården fik navnet Rosengården. Den fantastiske byggevirkosomhed, anlæg af nye veje og kloakprojekter og ny byplan tvang G. K. til i 1975 at afstå ejendommen. Klar over at dette ville komme købte han allerede i 1970 en gård i Ledøje på 21 ha, og bygger påny der. Han er i bestyrelsen for Tåstrup private realskole, Rosensektionen og I/S Konvalgården. Blev i 1976 valgt til formand for den selvejende institution Havebrugshøjskolen Vilvorde. Der er 2 sønner, 1 studerer og 1 er landmand.

6. *Rigmor Kristensen*, f. 22-7-1923. Gift med *Otto Magle Pedersen*, søn af handelsingartner Thorvald Petersen i Store Magleby og hustru Trein Jansen, hvis far Dirch J. stiftede Amagermuseet. O. M. P. er født 3-5-1920. Fra 1942 driftsleder i Thorvald Petersens gartneri "Hollandsminde" med hovedkulturer af dahlia, stueplanter og kaktus. Efter Th. P.'s død i 1971 viderefører O. M. P. firmaets detailforretning på Jagtvej. Gartneriet har deltaget i mange udstillinger og hjemført talrige udmærkelser, i 1972 dronning Ingrid's ærespræmie. Der er 1 søn og 2 døtre i ægteskabet.

a. *Aksel Magle Pedersen*, f. 20-8-1945, hortonom, gift med *Lis Caspersen*, datter af planteskoleejer Charles Caspersen, Ø. Åby på Fyn. Har været ansat på Statens Væksthusforsøg i Virum. Er lærer på Vilvorde. Har 1 søn, *Theis*. A. M. P. har sammen med sin fader O. M. P. købt gartneri i Ll. Skensved.

7. *Gerda Margrethe Kristensen*, kaldet Smutte, f. 27-3-1927, gift med civilingeniør *Evald Thunbo Christensen*, der blev dræbt ved en bilulykke i 1969. Der er 3 sønner i ægteskabet, der alle studerer.

8. *Aksel Mathias Kristensen*, f. 27-3-1927, død 15-5-1939.

9. *Jan Oluf Kristensen*, f. 15-2-1943. Gift med *Thea K.*, f. *Grebe* fra Holland. Gartnerelev på Ny Kastrupgaard, hos Albert Lindgren, Simon Andersen og Alex Jørgensen, Stige. Beder Gartnerskole, garder, ophold i England og Holland. Først bestyrer og fra 1973 ejer af Holmerødgård. Jan K. havde ønske om at blive landmand eller skovbruger, måske inspireret af sin morbror, kltidirektør i Vejrs, Poul Thaarup. Dyrker blomsterløg, chrysanthemum, meloner og kartofler. Har desuden landbrug og husdyrhold. Har bygget en lade og 3.200 m² drivhuse. I ægteskabet to døtre.

10. *Elisabeth Kristensen*, f. 8-4-1944. Gift med elektroingeniør, underdirektør *Fritz Thaulow*; de har 1 søn.

Efter omtalen af Oluf Kristensens børn vender vi tilbage til Mathias Kristensens børn.

F. *Johanne Kristensen*, f. 27-1-1891, gift med landbrugskandidat *Rasmus Bek*. De købte gård i Brønsholm. Er nu begge døde. 5 børn.

a. *Thyra Bek*, lærer, gift med dyrlæge Chr. Jensen, Støvring.

b. *Inger Bek*, børnehavelærer, senere forstander på et børnehjem, underviser nu børnehaveklasser i skolen.

c. *Jørgen Bek*, gartner, anlægsgartner i Hørsholm.

d. *Anne Margrethe Bek*, læge, gift med kontorchef, cand. polit. *Peter Ilsøe*, Gøgevangen.

e. *Hans Bek*, dyrlæge på Mors. Gift med *Inger Lise B.* 5 børn.

G. *Otto Kristensen*, f. 5-10-1893. Gartneruddannet hjemme, hos H. Svendsen, Aldershvile, Amager og på Årslev Havebrugsskole. En vinter på Askov Højskole. Gift med *Gerda K.*, f. *Storm*. Købte i 1917 Kastrupgaard med et jordtilliggende på 33 ha med herregårdsagtig hovedbygning. Bygningen blev delvis lejet ud. I 1950 blev ejendommen solgt til kommunen, og samme år købtes Stærebogård; men da bygningerne her var dårlige, købtes tillige en villa ved Brøndby Strand, hvor familien stadig bor. Gården blev drevet med landbrugsplanter, jordbær, blomkål og andre køkkenurter, og i drivhusene var der tomater, agurker og meloner. Der er 5 børn.

1. *Eva Kristensen*, sygeplejerske, gift med skræddermester *Marius Johansen*.

2. *Henning Kristensen*, f. 12-3-1923, gift med *Rauni Kalervo*, hvis far var handelsgartner i Finland. H.K. blev uddannet som gartner hjemme, og hos Harald Rasmussen, Gartnergården, Brøndbyøster, samt hos Th. Suhr, Lille Kastrupgaard. Hortonom i 1946, sekundløjtnant. Var i 1949 i England. Væsentlig arbejdet med tomater. Startede eget gartneri på en del af Stærebogård ved Ishøj, men da forholdene der blev umulige p.g.a. vejanlæg etc. oprettede han nyt gartneri i Kongeskov pr. Store Heddinge. H.K. har haft forskellige hverv i hjemmevernet og kommunen. En datter i ægteskabet.

3. *Gudrun Kristensen*, lærer, gift med lærer *Jens Endersen*. Har 2 sønner og 1 datter.

4. *Betty Kristensen*, uddannet som sygeplejerske.

5. *Anne Lise Kristensen*, gift med *Einar Kristensen*, se E. 4.

H. *Axel Kristensen*, f. 1-4-1895, d. 11-11-1971, gift med *Edith K., f. Hagen*. A.K. var cand. polyt. Blev ingeniør ved porcelænsfabrikken "Danmark" i Kastrup. Købte 1923 et gartneri i Buddinge, som han drev i ca. 9 år. Dyrkede bl.a. champignon (se "Fra Kvangård til Humlekule" nr. 5, side 38). Meget interesseret i politik; var medlem af Gladsaxe kommunalbestyrelse og formand for Venstres Ungdom. Senere ingeniør ved porcelænsfabrikken "Norden" og i 1937 direktør der. Gennem en årrække folketingsmand, valgt i Hillerødkredsen. Var handels- og forsyningsminister i Knud Kristensens regering. A.K. var meget interesseret i den store families ungdom og hjalp flere i deres studier m.v. Der var 3 børn.

Axel Kristensen

1. *Edith Kristensen*, gift med adjunkt *Hermann Kleener*. De er begge døde. De havde 2 sønner, den ældste *Jørgen Kleener*, læge, var formand for Yngre Læger og blev i 1974 formand for Radlorådet.

2. *Else Kristensen*, lærer og forstander for Sofieskolen. Gift med lærer *Kjeld Hansen*. De gør begge et stort arbejde for psykotiske børn. I ægteskabet er der 3 børn.

3. *Knud Kristensen*, f. 2-8-1924, gift med *Ulla K., f. Linder*. K.K. blev gartner og var bl.a. elev på Vilvorde. Rejste i 1948 til Canada, hvor han arbejdede i Dales Estate i Brompton. Efter hjemkomsten handelsgartner i Kokkedal 1950-64, derefter anlægsgartner en kort tid dog parkassistent i Lyngby-Tårnbæk kommune.

I. *Johannes Kristensen*, f. 28-11-1896, gift med *Martha K., f. Christiansen* fra Amager. Uddannet som gartner, elev på Askov, soldat. Købte i 1918 Lillevangsgård i Skovlunde på 20 ha. Jorden blev drevet som landbrug, senere også med grønsager og jordbær, blomkål og tulpaner. Der blev bygget drivhuse og anskaffet knap 1.000 drivbænke-

vinduer til gulerødder, meloner m.v. I husene var der tulpaner, tomater og meloner. Jordpriserne steg så stærkt, at salg af ejendommen minus gård og have blev nødvendigt. J.K. har været medlem af Ballerup kommunalbestyrelse og menighedsråd samt mangeårigt medlem af repræsentantskabet for Landmandsbanken, Ballerup. Der er 4 børn.

1. *Knud Kristensen*, f. 4-11-1920, gift med *Inga K., f. Christensen*. Uddannet som gartner hos Baltzer Hansen og Jørgen Jørgensen. Købte i 1946 Tranagergård i Skovlunde på 7,5 ha. Først i 1960'erne blev gartneriet solgt til bebyggelse, men K.K. havde da allerede købt 3 ha jord på Lolland, hvor der dyrkes tulpaner. Der er 2 børn i ægteskabet.

2. *Johannes Kristensen* (jun.), f. 23-8-1922, gift med *Else K., f. Jensen*. Uddannet som landmand. Overtog efter Oluf Kristensens køb af Bøgebjerggård bestyrelsen af denne indtil han i 1951 købte Kumlegård i Glim ved Roskilde, der drives med 3.000 m² drivhuse, frilandsgartneri, tulpaner m.v. Der er 4 børn, 2 sønner er gartnere, *Hans Erik* og *Claus*. J.K. har forpagtet et gartneri som Hans Erik bestyrer, især kendt for meget fine Begonia 'Schwabenland'. J.K. er medlem af bestyrelsen for den selvejende institution Havebrugshøjskolen Vilvorde, og næstformand for 5te kreds af D. E. G.

3. *Ebba Kristensen*, gift med gartner *Mogens Jørgensen*, der har gartneri i Sengeløse. Især cyclamen og pottekulturer. De har 2 døtre.

4. *Gerda Kristensen*, gift med direktør *Jean Pierre Taquet*, Arpajon ved Paris. De har 3 børn.

J. Gorm Christensen, f. 31-1-1899, gift 1) med *Anna Zibrandtsen*, og 2) med *Agnes Burchardt*. Uddannet som gartner, i 1923 købte han en gammel gård i Hvissinge ved Glostrup og opbyggede her et gartneri, men på grund af rygsmerter måtte han opgive det og fik stilling som inspektør i et stort bygningskompleks. I 1969 omkom han ved en færdselsulykke. Har 2 døtre i første ægteskab og 1 datter i andet ægteskab.

K. Thyra Marie Kristensen, kaldet Mis, f. 9-11-1901, den yngste af Mathias Kristensens børn, blev gift med gartner *Harald Rasmussen*, f. 29-3-1897 og uddannet hos Jeppe Sørensen, Emdruphøj og hos Hans Petersen, Bispebjerg og på Ny Kastrupgaard. Var 1 år hos den danske gartner Esche i England. Efter hjemkomsten i 1917 blev han formand på Ny Kastrupgaard. I 1924 købte han en gård i Brøndbyøster, senere med rette kaldet Gartnergården. H.R. havde "grønne fingre", idet alt lykkedes for ham: agurker, tomater, champignon, selleri, syrener, prunus m.v. Fik dronningens ærespræmie i 1951. Han fik også tid til udadgående virksomhed: Sognerådet, Gartnernes Fællesindkøb, Landbrugsministeriets udvalg 1968-71. I 1963 blev Gartnergården solgt, men H.R. driver stadig en del af arealet og 12 drivhuse. Fru R. døde i 1971. Hun havde altid et meget åbent og gæstfrit hjem for den store familie og besøgende.

Deres eneste barn *Kirsten R.* styrer hus for faderen og fører hans regnskaber.

II. Mathias Kristensen

Mathias Kristensen var først landmand og arbejdede derefter en sæson på en sukkerfabrik, men blev syg af knogle-tb, benedder kaldet, i hof-ten og 1 finger. Operation herfor medførte en varig skævhed. Han be-sluttede at blive skolelærer og kom i huset hos sin svoger, lærer Hansen i Skelby ved Susåen i håb om dér at blive forberedt til optage-lse på et seminarium. I et nærliggende gartneri hjalp han til med ar-bejdet, og fik derved stor interesse for gartnerfaget, som han valgte til fremtidsbeskæftigelse. Han var i gartneriet et år og var så 2 år i Haveselskabets Have på Frederiksberg (gartner J. C. Olsen). Han så da en annonce fra en gårdejer på Amager, der ville leje sin jord ud; denne gårdejer blev senere M.K.'s svigerfar. Lejemålet gik i orden og M.K. startede egen virksomhed i 1881. Han stillede store krav til sig selv og arbejdede for 2 mand, og fra den ringe begyndelse opar-bejdede han en stor og landskendt gartnerivirksomhed. Han giftede sig med Oline Olsen, og han lovede sin kone, at hun aldrig skulle komme til at arbejde for andre, og det slog til. De fik 12 børn, og Oline havde et stort hus at passe og folk på kost. Der var pige-hjælp, men ingen moderne hjælpemidler, men kakkelovne, vand i gården, lamper at pud-se. Og dertil kom at småarbejde som bundtning af persille, radiser o.l. ofte blev udsat til om aftenen. Men vi havde det hyggeligt sammen. Mor bragte selv de første år varerne til torvet, der dengang var på Christianshavn.

Ny Kastrupgård fra havesiden

Med stor flid og sparsommelighed gik det stadig fremad: mod en sydvendt mur blev der bygget et drivhus til vin samt desuden en drivkasse, og drivbænke anlagt. Jordarealet blev udvidet ved leje og køb. Det første køb var af nabogården, der blev lagt til mine forældres gård "Elisabethsminde". Og så blev der efterhånden i Sundbyøster købt 3 lodder på tilsammen ca. 10 ha samt 2 lodder kaldet engene ud mod stranden i nærheden af Kastrupfortet; på disse lodder dyrkedes der asparges, rabarber, peberrod, jordskokker, selleri m.m. Hjemme var kulturerne blomkål til skæring og til frø, tomater på friland og i bænke meloner og agurker, vindruer i hus og andre kulturer. Da far som en af de første begyndte at dyrke tomater, hjemkøbte han fra E. Benary i Erfurt så godt som hele firmaets sortiment af tomater. Han avlede frø af de bedste og fandt det næste år en glatfrugtet sort, som fik navnet 'Dansk Eksport' og som senere blev den helt dominerende frilands-tomatsort herhjemme. På grundlag af denne sort kom der en betydelig eksport af tomater til England igang. - (Det var i disse år, at den i 1884 dannede "Forening til Udførsel af Havesager", udfoldede en stor agitation for dyrkning af frugt, tomater m.v. til salg i England. Danmarks klima viste sig dog at være for ustabil til, at der kunne avles store og årlige afgrøder som grundlag for en sådan eksport). Far, der var forretningsmand, købte også en gård i Utterslev, den blev senere solgt til et udstykningselskab.

Far gik med tomater og blomkålsfrø i samarbejde med en større landmand, Per Poulsen i Sundbyøster. Far tiltrak planterne, og ca. halvdelen fik P.P., og udbyttet deltes. De var tilfredse, hvis kommissionærerene afregnede tomaterne med 2 pence pr. 1/2 kg. Far udstillede kardon-træer på gartnerudstillingen i 1888 og fik stor sølvmedalje.

Ny Kastrupgård fra gårdsiden

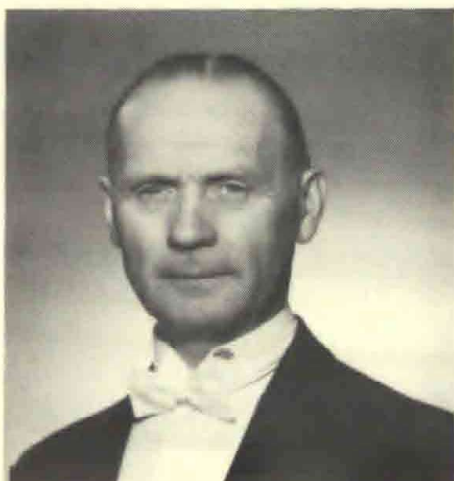
Da Sundbyerne i 1901 blev indlemmet i København, solgte far gartneriet og anden jord i Sundby, minus engene, men beholdt dog en vis part i 2 ejendomsselskaber. Min far købte i 1899 *Ny Kastrupgård*, Gl. Kirkevej, Kastrup, og vi flyttede dertil 1-11-1900. Her blev bygget 3 drivhuse til agurker og 1 til vin og i tilslutning hertil anlagt en drivbænkeplads til ca. 1.600 vindruer. Mod nord og mod vest var der plantet en frugthave på 2,5 ha. Gårdens hele areal var 10,5 ha, hvortil kom ca. 3,5 ha ved Kastrupfortet, der handledes og byttedes med jorder, og tilsidst var der ca. 20 ha.

Der fandt ikke større ændringer sted indtil 1915, da far pludseligt foreslog mor, at de skulle trække sig tilbage fra bedriften. Det var en stor overraskelse for mor, men far fik som altid sin vilje. De købte en større villa i Sundby og fik her 7 1/2 lykkelige år, og jeg syntes, at far som den arbejdsomme, retfærdige, men som jeg dengang syntes strenge og krævende mand, blev elskelig, mild og ligefrem strålede når børn og børnebørn kom på besøg.

Far fik årebetændelse og fik en blodprop. Han døde 1-2-1923, 69 år gammel. Mor var åndsfrisk omtrent til det sidste, hun døde 11-7-1952 omtrent 94 år gammel i huset hos sin datter Marie og Harald Rasmussen.

III. Oluf Kristensen

Som 5-årig kom jeg i skole og tog præliminæreksamen 15 år gammel. Mit ønske var at komme til handelsvirksomhed, og jeg fik plads i et grossererfirma, som desværre var stagnerende. Frøhandler H. Hansen rådede far til, at jeg blev sat i gartnerlære med henblik på at gå ind i frøbranchen. Jeg var så elev hjemme og gik om aftenen på købmandsskole og fik handelseksamen i 1906. På købmandsskolen hørte jeg forstander Ludvig Schrøder holde foredrag, og det resulterede i, at jeg var elev på Askov Højskole 1906-07. Det var en dejlig tid, jeg sugede til mig som en tør svamp. I 1907-09 var jeg hos frøfirmaet L. Dæhnfeldt i Odense, først i forsøgsgartneriet og derefter ved ekspeditionen i frøforretningen. Lederen, Bergsted, blev pludselig indkaldt til militæret, og jeg begyndte så at ekspedere på egen hånd, og kom til at forestå ekspeditionen, så længe jeg var i firmaet. Jeg kom sammen med grosserer Carlos Jensen og avlsleder Mikkelsen til de steder, hvor Dæhnfeldt havde frøavl af blomster eller roer. I 1909-11 var jeg hos frøfirmaet I. C. Schmit i Erfurt. I 1911 tog jeg til Paris, jeg søgte, men fik ikke arbejde i frøfirmaet Vilmorin et Cie, men fik plads hos frøfirmaet Gayeux et Leclerc, men syntes ikke om forholdene der og tog derfor til Versailles, hvor jeg fik plads i gartneriet Trufaut. – Slottet med dets pragtfulde sale og haver m.v. var jeg en stadig beundrer af. Opholdet blev ikke mindre interessant af, at jeg traf min senere nabo, frøgrosserer Tage Hansen, som jeg skaffede plads i samme firma. Også Frode Sørensen traf vi i Paris. I forstaden Arnières fik jeg plads i en bedrift, der drev grønne asparges – jeg praktiserede

Olef Kristensen

senere metoden på Ny Kastrupgaard. Det førstnævnte firma fremstillede en masse rødbeder, lagt op i 5 kg's vidiekurve og solgt i Paris. På hjemturen besøgte jeg i Belgien de derværende gamle gartnerier varmet op ved hjælp af røgkanaler. I Holland så jeg i Honzellersdijk moderne vinkulturer og i Aalsmeer blomsterkulturer og afsætningsforhold.

Kastrupgaard, Indkørslen

Da far i 1915 trak sig tilbage fra gartneriet havde han overdraget driften til sønnerne Otto og Oluf, og udbyttet skulle deles i 3 lige store parter. Men så købte far Kastrupgaard, og det blev da ordnet sådan, at Otto overtog driften af denne, medens jeg fik Ny Kastrupgaard, og jeg begyndte da som selvstændig gartner den første december 1915. I september 1916 blev jeg gift med Inga Børsen. Vi fik efterhånden 8 børn, deraf 2 gange tvillinger, en dejlig dreng, Aksel, døde som 9-årig efter en øreoperation. Det tog stærkt på min hustru, hun døde 31-8-1939, og hjemmet kom ligesom i forfald. Den 21-11-1941 giftede jeg mig med Else Thaarup. Trådene fra alle børnene, der efterhånden har deres egne hjem, går sammen her, og det er oftest min kone, der spørges efter.

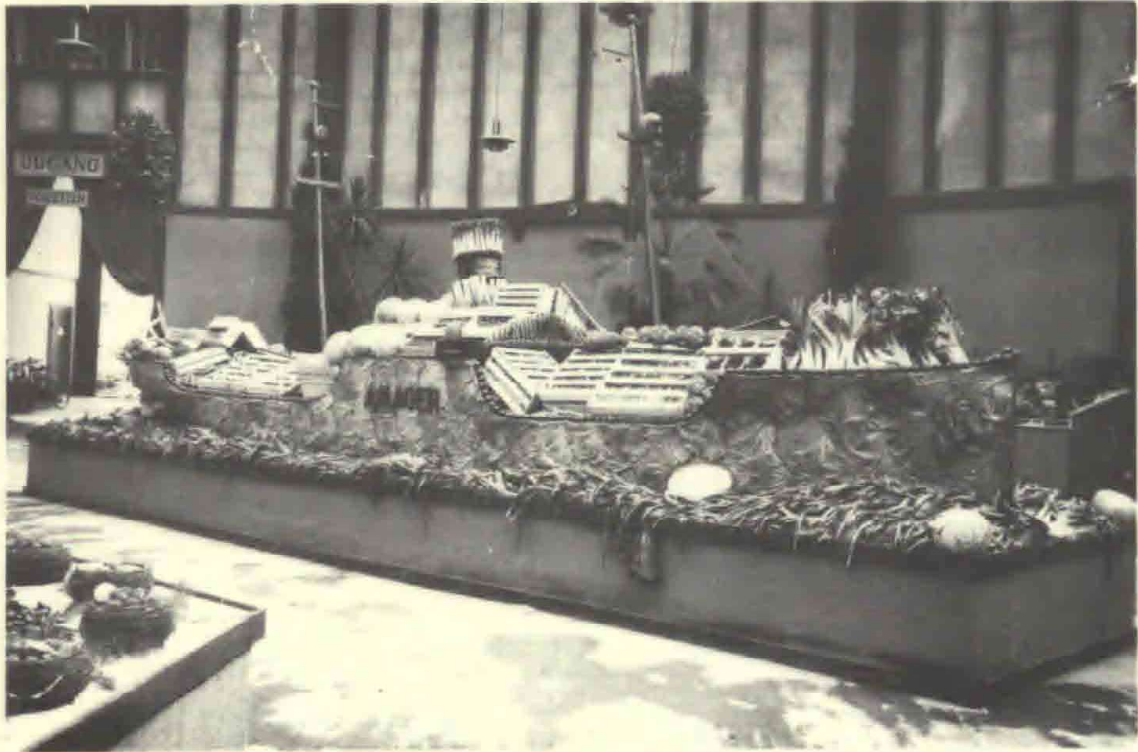
På Ny Kastrupgaard byggedes der efterhånden flere drivhuse, først til overvintring af blomkålsplanter, senere ca. 25.000 m² til tomater og agurker. Drivbænkearealet blev også udvidet og kom til at omfatte 2.300 varmt anlagte vinduer. - Som varmemateriale brugtes i stor udstrækning dagrenovation, "skruld" fra København. Årsomsætningen var første år ca. 65.000 kr., arbejds løn 15.000 kr., 4 år senere ca. 1.200.000 kr. og 550.000 kr., og arealet var i 1955 atter på 20,5 ha.

Torvevogn stablet med blomkål i kasser

På et tidspunkt havde jeg 50 ha, der alle blev drevet med grønsager og frugt, under krigen også med tobak og lidt senere tulpaner, men så begyndte det at gå tilbage som følge af ekspropriationer til vejanlæg og lufthavn (ca. 15 ha). Jeg anvendte yderarealerne til bygning af enfamiliehuse til salg eller bortleje. Det kom også til at knibe med at få folk, vi kunne ikke konkurrere med lufthavnen og kommunen. Endvidere etablerede fagforeningen en strejke med blokade for at tvinge mine folk ind i fagforeningen. Denne såkaldte jordbærstrejke vakte megen

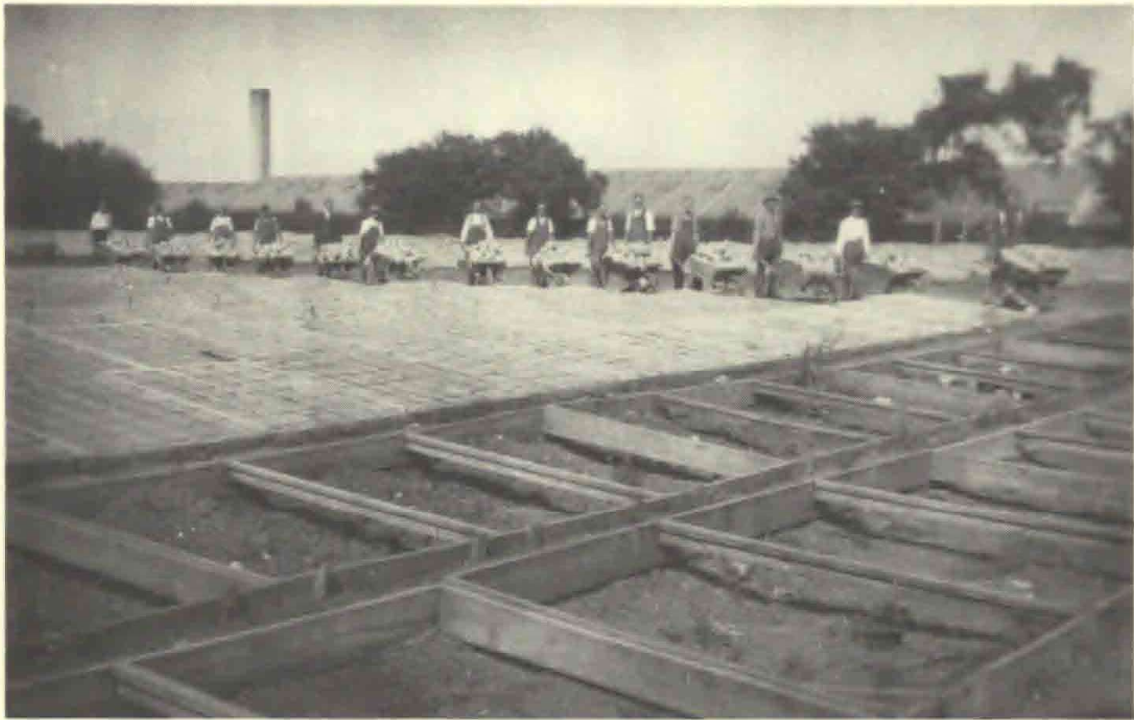
opsigt. 1-1-1964 overtog kommunen Ny Kastrupgaard, bortset fra ca. 2,5 ha land, og jeg ophørte med at drive gartneri den 31-12-1966 efter 51 års forløb. De 2,5 ha blev anvendt til etagebyggeri, og de 9 børn har siden overtaget ejendommen og de øvrige af mig byggede ejendomme under navnet I/S Konvalgården, der dog stadig administreres fra Ny Kastrupgaard.

Udstilling i Forum. Eksportskibet "Amager"

(På Ny Kastrupgaard avledes der store og 1. classes afgrøder, hvilket forudsætter at der arbejdes med gode sorter og stammer af kulturplanterne, og dette fører uvilkårligt til familieavl, et udvalgs- og forædlingsarbejde. Der er foran talt om tomatsorten 'Dansk Eksport'. Der arbejdedes også med rosenkål, en stamme fra Ny Kastrupgaard blev anerkendt. Gartneriet var et af prøvestederne for Fællesudvalget for Prøvedyrkning af Køkkenurter's første forsøg med sommerkål i 1920-21. Senere var der forsøg med anvendelse af dano-kompost til undervarme i drivbænke).

I 1921 købte jeg Lystoftegård i Skovlunde på 73 ha, der blev drevet ved bestyrer med landbrug og lidt grønsager. Størstedelen af jorden blev senere udlagt til flyveplads, men 13 ha beholdt jeg og anlagde her en frugtplantage. Den blev senere solgt til Ballerup kommune. I 1948-49 købte jeg Bøgebjerggård i Melby, hvor der blev anlagt en frugtplantage med en dygtig bestyrer, der hed Poulsen. Også denne ejendom blev desværre offer for udstykningsplaner m.v. Endelig købte jeg i 1964 Holmerødgård i Freerslev i Nørre Herlev med et areal af 84 ha, som min søn Jan fik skøde på i 1972.

Bænkepladsen med meloner

Mark hos Harald Rasmussen med blomkål til frø inspiceret af frøhandler H. Hansen

I tidens løb har jeg udenom gartneriet og de øvrige ejendomme, jeg har været i besiddelse af samt mit byggeri, haft et betydeligt antal hverv; engang talte jeg dem op til 35 på én gang. Her nævnes, idet der iøvrigt henvises til Kraks blå bog følgende: Medlem af sognerådet, af Gartnerens Fællesindkøb, Amagerbanken, formand for best. for Teglhølmens Kulplads A/S og Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtavl. Endelig er der mit arbejde for Alm. dansk Gartnerforening, af hvis repræsentantskab jeg var medlem i 1921-62 og af dens hovedbestyrelse 1933-38.

Alm. dansk Gartnerforenings lejede lokaler i Puggårdsgade 11, København V. blev efterhånden trangt og allerede i 1921 fremsattes der ønske om udvidelse, og man begyndte at samle penge til et byggefond, hvortil der efterhånden indgik privatbidrag, overskud fra udstillinger og foreningens reservefond. I 1923 var midlerne kommet op på 59.000 kr. og der nedsattes et særligt udvalg med mig som formand, vel fordi man mente, at jeg havde indsigt i byggeri og regnskab. Efter forskellige undersøgelser om køb af ejendom, dennes beliggenhed m.v., indstillede udvalget, at foreningen skulle købe en ejendom i Niels Brocksgade for 785.000 kr.

Gartnerens Hus på hjørnet af Niels Brocksgade og Anker Heegårdsgade.
Gartnerregensen findes på 4. sal og i kvistværelserne

På et ekstraordinært repræsentantskabsmøde i København 1934 kom sagen til afgørelse. Der var en ikke ringe modstand mod, at foreningen skulle gå ind i dette store projekt om køb af en stor udlejnings-

ejendom, men efter at jeg havde fremlagt sagens forskellige momenter endte det med, at et stort flertal af repræsentanterne vedtog købet af *Gartnerens Hus* den 1. jan. 1935. Det store tofløjede femetagers hus med et større antal tagværelser kunne kun i beskedent omfang benyttes af foreningen, men blev udlejet. Der fremkom da planer om at indrette en del af huset til oprettelse af et kollegium for havebrugsstuderende ved Landbohøjskolen og andre unge gartnere. Tanken blev først fremsat af havebrugsstuderende *Svend Otto Jensen*, der blev hortonom i 1936 og nu er afgået ved døden i Tyskland.

Tanken vandt tilslutning fra min side og fra mænd som overgartner *Jens Risum*, *Alfred M. Danvig* og mange flere, og ved fælles indsats lykkedes det i 1937 at få oprettet *Gartnerregensen* i husets 5. etage + en del af kvistværelserne.

Der blev plads til 16 beboere og en økonoma, der forestod madlavningen etc. Under gode forhold og billigt skabtes der her en "storfamilie", som mange vil have i venlig erindring. Jeg blev formand for *Gartnerens Hus* og for *Regensen*, som det officielle navn var. (For sit store arbejde for gartnerstanden blev *Oluf Kristensen* udnævnt til æresmedlem af Alm. dansk Gartnerforening og for sit arbejde for almenvellet blev han kommandør af *Dannebrog*).

En anden del af mit udadgående arbejde udførte jeg som medlem af *Statens Jordlovsudvalg* i 1946-59. Jeg var med til at oprette gartnerier med statslån, og kom i forbindelse og samarbejde med mange førende personer.

Orkidéen *Phalænopsis amabilis* dyrket i *Einar Kristensens* gartneri i *Albertslund*

Sammenfatning

– Foranstående er en beretning om en ung fynsk landmand, *Mathias Kristensen*, der efter forskellige overvejelser besluttede at ville være gartner. Efter udstået læretid lejede han jord på Amager og etablerede sig som handelsgartner. Sammen med sin kone *Oline, f. Olsen* og gennem stor flid og nøjsomhed skabte han en stor og landskendt bedrift på Ny Kastrupgaard. Ægteparret fik 12 børn, hvoraf de fleste blev gartnere eller blev gift med gartnere, så der er her tale om et gartnerdynasti. Om alt dette beretter sønnen, gartnerlejer Oluf Kristensen i det foranstående.

Amager, der fra Christian II's tid har været hjemsted for erhvervs-havebrug og i nyere tid også for handelsgartneri, er efterhånden optaget af lufthavnen, beboelseskvarterer m.v. der har lagt beslag på jorden derude, så der nu kun er et enkelt større gartneri og 2 frugtplantager i nærheden af Kongelunden tilbage.

Udviklingen har ført med sig, at gartnerne ikke alene har måttet forlade Amager, men i det hele taget også hovedstadens omegn, nogle har gentagne gange måttet rykke længere og længere ud. Nu etablerer de sig i egnen op mod og langt uden for Roskilde og Køge. Med nutidens trafikmidler spiller afstanden ikke nogen afgørende rolle, selv om nogle ligger i mange km's afstand fra det fælles afsætningssted: Københavns Grønttorv i Valby.

Gartnerierne er blevet større og større og mere specialiserede og mekaniserede.

A. Pedersen

Litteratur

- Adriansen, Erik: Nederlænderne på Amager. Fra Kvangård til Humlekule, 1973.
Elling, Christian: Rejser på Amager 1945.
Kristensen, Oluf: Biografi af Mathias og Oline Kristensens slægt. Manusk. 1974, 48 sider.
Kristensen, Oluf: Havebrug og gartneri på Amager. Manusk. 1974, 7 sider.
Nicolaisen, C.: Amagers Historie I-III, 1907-15.
Tholle, Johannes: Personalhistorie med biografi af Mathias Kristensen. Nordisk ill. Havebrugsleksikon, 5. udg. 1945.